

Patriotul

ORGAN DE LUPTĂ PATRIOTICA ANTIFASCISTA

Redacția și administrație
ARAD, Piața Pievnici No. 5Apare sub conducerea unui comitet
Redactor responsabil: PETRE BELLETELEFON 10-66
Abonamentele 160 Bunaș

UNGARIA A ESIT DIN RĂZBOIU

Din ordinul lui Horthy armata maghiară a început ostilitățile

Germania a pierdut războiul! — declară Horthy

Evenimentul de mult așteptat și inevitabil a devenit un fapt împlinit: ultimul aliat al Germaniei hitleriste, Ungaria a capitulat fără condiții.

Printr-o proclamație adresată poporului maghiar, Regentul Horthy a anunțat hoīărarea să.

Proclamația lui Horthy începe cu precizarea că Ungaria a fost fărată în războiul hitlerist, datorită situației sale geografice, fiind similară la aceasta de către vecinul german.

— Astăzi toată lumea trebuie să vadă că Reichul german a pierdut războiul — a declarat Horthy.

Trebue să mă refer la marele om de stat cancelarul Bismarck, care spunea pe vremuri că nici un popor nu poate să se sacrifice pentru aliațul său. Cunoscând situația de fapt, nu omul putut permite ca teritoriul Ungariei să devină teatrul luptelor de acoperire a trupelor germane.

Cu cecet leabue să constat că Germania a călcat de mult alianța sa cu Ungaria

In continuare Horthy a reamintit că în luna Martie Führerul Germaniei l'a invitat la Cartierul său General, unde s-a comunicat că în lipsa lui Ungaria a fost invadată de trupele germane. Gestapoul a aplicat metodele barbare pentru lichidarea problemei evreiescă și

într-o dimineață negrească de 10 octombrie l-a căpit pe Comandantul Gardațoanei Budapesta, generalul Bakay Sándor,

La sfârșitul proclamației regentul Horthy a anunțat că a cecut armistiți și a dat ordin trupelor maghiare să încheze ostilitățile contra armatelor aliate.

Prin eșirea Ungariei din război, lumea a făcut un mare pas înainte spre pace și spre eliberarea popoarelor

**Zeci mii de oameni au manifestat
Duminică înainte de masă pe
Arena Gloriapentru un Guvern al
Frontului Național Democrat**

Citiți darea de seamă în ziarul nostru de Marți dim.

Excepția...

La noi fiecare lege, ori decret-lege avea un al doilea aliniat, care de oicei poseda o mai mare importanță, a cel dințăi. „Sunt excepții de sub învederile...” cu aceste cuvinte începe acest al doilea aliniat, de obicei săndușe loc unei interpretări largi și nebuloase și lăsandu-se posibilități ielimate afaceriștilor și spătarilor.

Fiecare decret-lege prevedea excepții, iar redactarea a fost făcută înسا fel, încât categoria excepțiilor formase obiectul discuțiilor între „cel competență” și „cel interesat” elicitatea aplicărilor fiind în aport direct cu spărțul primit.

Acest mijloc direct de coruptie a fost folosit în toate legiuirile și în toate domeniile vieții. Începând cu Fiscul, unde dauna Statului atingea sute de milioane din cauza că interpretarea dispozițiunilor a fost lăsată pe seama administratorilor și controlorilor și terminând cu Armata Tărîl, a cărei putere a fost considerabil slabă tot din cauza posibilităților largi de interpretare.

In consecință nu e de mirare, dacă Tara a ajuns la marginea prăpădului. Populația nu a preșăntunit în două categorii: în categoria celor jefuți, urmăriți și trimiși la detașamente de muncă, ori la abatorul lui Hitler — și categoria excepțiilor. Caci persoana celor favorizați de diferite legi nu prea s'a schimbat. Acel cetățean, care a fost exceptat de Fisc, în mod firesc a primit și „mobilizarea pe loc”. Decretele legi ale antoneștilor au servit exclusiv unei pături sociale, care s'a folosit de evenimentele politice, de divergențile naționale, de legile rasiste și de războului hitlerist ca să-și umple buzunarele.

Ziua de 28 August 1944 a pus capăt regimului Antonescu. Au rămas însă spătarii și afaceriștii, cel favorizați de până azi, și ei vor să rămână și pe mai de parte excepții vieții. În măsurile organelor locale tot mai vedem acest pasaj odios. Au fost excepții la predarea aparatelor de radio, azi exceptări de sub prestația muncii, cu toate că au fost slugoi lui Antonescu. Vechiul sistem al interpretărilor largi se manifestă la aplicarea diferitelor prestații.

Situată această e în flagrantă contracicere cu ideile noii democrații. Nu vrem prelungirea sistemului cu excepții. Însă cuvantul „excepție” nu ne convine. Noi nu vrem schimbarea categoriei de favorizați, ci desființarea ei. Vrem, ca toți cetățenii cinstiți, să ia parte în munca de reconstrucție a țării și fiecare să fie pus la locul lui. Dacă excepții să dispară...

(Patriotul)

Trupele Aliate au pătruns în orașul Aachen

Armata Roșie a trecut granita cehoslovacă

Lupta în jurul orașului Aix la Chappelle (Aachen) se apropie de fază finală. Orașul mai german e transformat într-o ruină. După știrile primite de azinoapte trupele americane au pătruns în centrul orașului.

De pe frontul de răsărit se comunica, că Armata Roșie a început o ofensivă în Polonia între Vistula și Bug. În ținutul Carpaților Polonezi înaintarea sovietică continuă. După comunicatul Comandamentului Sovietic trupele Armatei Roșii au pătruns pe teritoriul cehoslovac.

ARO Telefon 34-45
Reprez. la orele 1, 3, 5

Azi revelația sezonului cel mai frumos film englez

„Intermezzo“ cu Lesslie Howard, Ingrid Bergmann La ora 1 matineu

O LĂMURIRE

In numărul 78 al ziarului „Fapta” din 5 Octombrie 1944, am citit un articol semnat de d. Sergiu Milorian. Nu știu ce scop a avut d. Milorian cu articolul lui, dar tare înseamnă că acesta nu s'a adresat d-lui Hans și clienței sale, ci totul are mai mult gustul unei astări șoviniste, un fel de „injecție” fascistă. Nu ne-am fi sesizat, nu ne-am fi revoltat dacă articolul ar fi fost îndreptat în contra sășilor și șvabilor hitlerist, de criminalii de război pronaziști, care au dat tot ajutorul hitleriștilor din Reich, legionarilor și antoneștilor din țara noastră. Nu ne-ar fi păsat dacă ar fi pus la la stâlpul infamiei agenții Gestapoului, ori pe acel care s'a îngrăsat prin sudearea și șangajarea poporului român. Dar nu, d. Milorian vorbește de toți șvabi și săși din România, și încă pe un ton care nu se și permis unui prieten democrat. Nol ne permitem să remarcăm că d. Milorian ar fi un democrat cu vecheime, el ar trebui să stie că există și că au existat chiar și timpu celor mai cumplite dictaturi legionare săși și șvabi antihitleristi. Dar nu numai că au existat, ci au stat în rândul luptătorilor democrați și antihitleristi. În închisorile și lagările de concentrare ale antoneștilor și șvabilor lor, au fost mulți, foarte mulți șvabi și săși din rândurile muncitorilor și țărănilor săraci.

Noi, d-le Milorian, ne amintim însă că în timp ce un anumit Sergiu Milorian a servit cu condescență pe antonești, și a proslavit pe Hitler în gazetele subvenționate de stat, antihitleriștii șvabi și săși din închisorile au refuzat să îmbrățișe și demnitatea luptătorului conștient libertății, ce i se oferea în schimbul înrolării în armata germană. Da, d-le Milorian, nu toți Hans-i sunt nazisti, cum susțineți Dvs. Noi cunoaștem și un Hans Hauptmann și un Victor Höfller și mulți alții încă din Reșița, Arad, Timișoara și alte orașe, care au preferat să infundă pușcările fascismului român decât să fie voluntari într-o armată germană hitleristă.

Și știi, d-le Milorian, ce a spus majorul călău S. S.? Dacă nu știi, vă vom spune noi: „Să nu se găsește un glont pentru acești revoluționari”... El a numit revoluționar po șvabi și săși, care astăzi stau în rândurile prime în lupta democrației române. Dar nu numai astăzi, noi cunoaștem și „Mizi”, care au fost închis în închisorile dictației fasciste din România, ori acestea erau tot din rândurile șvabilor și sășilor.

Noi, d-le Milorian, vă putem servi nu numai cu numele unui singur neam, care să nu fi fost „Parteigenosse”, ci cu un sir întreg. Vă vom da numele prenumărator familial, care nu au avut copii Hitlerjunge. Familii, ca Klug, Schmidt, care și-au trimis copiii la școlile românești de stat. El chiar de ar fi vrut nu ar fi fost primiți în școlile germane atât de mult elăvite de presă, tocmai pentru convingerile antifasciste ale părinților. Nu un sin-

gur meseriaș a fost ruinat, nu un singur comerciant a fost făcut imposibil, tocmai pentru că a fost antihitlerist. Nu vă vom servi cu date precise, pentru că vreți să vă putea convinge singur de adevarul celor spuse de noi. Vă vom arăta încă și astăzi casele mănjite și geamurile sparte ale satelor șvabesti ori săsești, al căror cap de familie, frate ori fiu nu a plecat voluntar obligator în armata germană.

Da, d-le Milorian, am și noi de acord cu multe ce susțineți în articolul Dvs. dacă ati fi arătat însă că v-ați ocupat serios de problema noastră și în special dacă ati fi menționat că vă ocupați de d. Hans și entourajul său. Noi cunoaștem poate mai bine pe d. Hans ca oricine și tot asa și cunoaștem și treptul. Noi nu am uitat ce rol a jucat dănsul în fascibilizarea șvabilor și sășilor. Noi știm foarte bine că el a fost unul din principalihitlerizatori și bisericilor și al școlilor confesional germane. Noi știm că d. Hans este unul din cel mai de seamă profitor din acest nemoral răzbioru, pe care nu ajuns să-l impună poporului român.

Noi știm că d. Hans este unul din nouă care împreună cu profitorii din răzbioru român sunt acuzați principali pentru fructarea țării noastre. El sunt acest care au săracit poporul român zugrind viața claselor muncitoare și țărănilor săraci. Nouă ne este cunoscut că d. Hans vrea acum cu ajutorul hitleriștilor români cumulat, să-și acapareze conducerea sășilor și șvabilor din România. Noi îl cunoaștem pe el și îl cunoaștem elicea. Noi știm că nu din entourajul lui au fost victimele impuse de hoardele horthiste și de bandiții „SS” a lui Himmler, ci acestia au fost luptători, apărători luptători antihitleriști Schmeltzer Jakob și fiul acestuia, Schmeltzer Ioan!

D-le Milorian, Dvs. nu ati cerut să restarea tuturor nazistiilor și pronaziștilor, dar noi o cerem! Proiectul de platformă al Comitetului Central al Partidului Comunist, la care am fost între primii care au aderat, spune în p. 4. Să fie stabilit un regim de convictuire și conlucrare amicală între toate naționalitățile țării. Si aceasta este o garanție că viața noastră națională în cadrul statului română asigurată. Realizarea acestor platforme, la care lucram cu cel mai mare elan, va putea dovedi că cetățenii de origine șvabe și săși din România vor fi cetățeni loiali.

D-le Milorian, nu astări șoviniste, ci întreagere binevoitoare este necesară pentru a reașeză la drumul cui adevărat o națiune în eroare. Dar tot atunci știm să necurățăm pentru a reașeză și pentru neașa națuirea socială care din seara de cîțig ori din grandomanie a dus aceea națiune în eroare, și duce un popor întreg la pierdere.

Gheța Filip,
membru al Organizației Antihitleriste Germane, Arad.

Pe urmele Comisomoului

Cel mai conștient și cel mai liber tineret este cel sovietic. Aproape toți sunt membri al Comisomoului. El dău măcar majoritatea și Stahanovștilor, ei au ajutat la înșapăturarea în 4 ani al planului cincianal, și dău avant Armatelor Roșii, și sunt prezentul și viitorul, și sunt lumea nouă de 25 ani.

Azi, biseriile, cluburile și arenelelor sportive sunt închise, iar și ouătoși s'au înrolat în serviciul Patriei sovietice și au săi în luptă înversunată cu dușmanul lor de moarte, față în față cu hitlerist. El și-a curățit deosebitul țara, de luptă mai departe și vor luptă până în stărirea definitivă a fascismului.

Unde suntem noi, tineretul român? Nol, care am scăpat din ghilerele fasciștilor, ce facem pentru Patrie? Pentru viitorul nostru?

Și noi avem tineret, chiar dacă este mai slab decât cel sovietic și fără experiență acestuia, dar și tineretul nostru vred să trăiască, să fie tare și liber.

Libertatea nu e primul niciodată în dar, ci totdeauna este rezultatul unei lupte conștiente.

In istorie întâlnim numeroase exemple din luptă pentru libertate al tineretului, tuturor națiunilor. Lupta Spartachiștilor ne săi tot asa de aproape, care tot așa luptă nouă, ca și Răcesc și „luptătorul din Marile”. Nol, tineretul libitor de libertate din România, să nuă ultim pe Carol Liecknecht, Rosa Luxemburg, Alex. Petofi, să nu uită tovarășii noștri Hala Lipsitz, Filimon Saibu, Vasile Itoita, Mihai Pleșan și pe acei mulți alții și mii, care au obținut ca și adevărați eroi, în luptă

cea mare pentru libertatea tineretului.

Să păstrăm memoria lor, dar să nu-i plângem, deoarece:

Noi morți nu le plângem,

Ci rândurile strângem!

Să urmăm exemplul neclora, care nu s'au lăsat intimidați de închisorile schinguri și azi ridică în văzul tuturor drapelul libertății.

Tineri, să ne organizăm forțele lăuntrice. Experiența celor mai în vîrstă și elanul nostru ne vor duce la izbândă.

Să urmăm exemplul dat de tineretul sovietic, prin munca neprecupește în fabrici și pe ogoare și luptă eroică pe câmpul de luptă.

Mulți au căzut dintre noi pentru interese străine, dar acum luptăm pentru noi și pentru viitorul nostru, pentru o viață fericită într-o Românie liberă.

Tineri patrioți români, să urmăm exemplul tineretului sovietic, care nu cintărește jertfele în luptă sa pentru libertate. Deci, înainte cu toții pe urmele Comisomoului

VLAD

Cinema Royal | Azi premieră |

Un slăger mondial | Un film dramatic

Ingerul nopții

Un mediu interlop cu DORIS DU-RANTI și GUSTAV DIESSL și în completare.

Sâmbătă și Duminică la orele 11.30 MA-LINEU cu intrare generală Leu 60.—

Orașul Berecske lângă Debresin a fost eliberat

Despre luptele din Ungaria comunicatul sovietic comunică, că forțele Armatei Roșii și trupele române au înaintat până la marginea sud-vestică a Debreschinului. Trupele maghiare și germane dispun nici de un sistem de apărare, și au început să contratacute în periferia Debreschinului.

Din orașul Berecske maghiarii au trimis întăriri pentru ajutorarea garnizoanei din Debresin. Trupele româno-sovietice însă au nimicit aceste unități și urmărind pe rămașile acestor trupe au pătruns în Berecske și au ocupat orașul.

In cursul acestor lupte au fost omorâți mai mulți de 1000 soldați unguri și germani, iar 800 au fost răcuți prizonieri. In afară de aceasta au mai capturat multe muniții și arme.

Atitudinea unui funcționar dela Uzine Electrice

Ziarul nostru a primit pentru publicare următoarea declarație al unui angajat dela Uzinele Electrice din Arad.

DECLARAȚIE

Subsemnatul servitor de birou Ilie Andrei, angajat al Uzinei Electrice Arad, declar următoarele:

„In ziua de 11 Octombrie 1944 d. Popovici Ovidiu, funcționar la Uzina Electrică Arad, m'a întrebat dacă sunt înscris în Sindicatul muncitorilor al lui Stoian Vasile. Drept răspuns l-am spus că da. Atunci d. Popovici mi-a spus că acest Sindicat este comunist și că am să mă „ard” împreună cu ceilalți înscrisi în acest partid.

Accesta mi-e este declarația pe care o dau și semnez de bunăvoie.

Ilie Andrei”

Iată atitudinea fascistă a unui funcționar care vede că muncitorimea stă și astăzi fără apărare.

Unde sunt măsurile impuse contra lor?

Cerem eu hotărirea conducerii imediata al funcționarului Popovici, acest guvern al muncitorilor.

TOTI STUDENȚII EVREI, bacalaureanii între anii 1941—1944, se vor prezenta în număr complet, aducând și certificatul de absolvire pentru o învățătură vizată obligatoriu. Luni 16.I.C. ora 11 a.m. în localul U.E.L.D. din Bulevardul Ferdinand 6. — Comitetul de inițiativă.

INFORMAȚIUNI

CHESTURA POLIȚIEI MUNICIPIULUI ARAD comunică: Toți locuitorii orașului Arad care au fost treceți în tabelele primăriei că făc prestație de folos obștean în natură, se vor prezenta în zilele de 16—17—18 Octombrie orele 8 dimineața la Chestura poliției, de unde vor fi împărțiti la muncă. Toți acei care sunt romeri și acela care votesc să lucreze în natură și nu s-au inseră în tabelele primăriei, se vor prezenta zilnic la Chestura poliției la ora 8 dimineață, la lucru fiind retribuită cu suma de 600 lei, plătită zilnic. Totodată se vor prezenta și femeile, care n-au ocupație și mijloace de trai, care vor fi folosite la muncă și vor fi plătiți cu 600 lei zilnic.

ZAHARUL PE LUNILE OCTOMBRIE-DECEMBRIE se poate ridica de la oricare prăvălie. Oficialul de aprovizionare al primăriei aduce la cunoștință comercianților și a publicului consumator că zahărul pe lunile Octombrie-Decembrie, este 8.600 kgr. de persoană, pe baza bonului Nr. 8 din cartieră, poate fi ridicat dela orice prăvălie la care se găsește zahăr. Este luate accentuată măsură pentru a populație să nu sufere din cauza închiderii unor prăvălii din ultimul timp. Comerțanții care nu vor avea cunoscători suficiente de zahăr pentru deservirea clientelei lor, vor fi excluși din lista comercianților cu sectoare de aprovizionare. Publicul este așațut în interesul propriu ca să-și ridice căt mai urgent drepturile de zahăr.

GEAMURI
SE EXECUȚĂ PRIMT LA
„O C L T N D A”
ATELIER PENTRU PRELUCRA
REA STICLEI STR. EPISCOPIE 48
Telefon Nr. 14-17.

RECLAMATUL. Vasile Dehelean, domiciliat în Arad, Str. Dr. I. Rucu Nr. 48, face reclamație pentru jaful comis în timpul ocupației maghiare.

Fabrica de impletituri și tricouri face reclamație pentru jaful comis în timpul ocupației maghiare, în valoare de 18.487.887 lei.

Belaș Miron din Arad, Piața Licențul Nr. 1, face reclamație pentru deturarea marfăi ce o avea în depozit, în timpul ocupației maghiare, în valoare de 4.000.000 lei.

Farcas Leopold, domiciliat în Arad, Str. Bisericii Nr. 72, face reclamație pentru jaful comis în timpul ocupației maghiare, în valoare de 2 milioane 800.000 lei.

Mica Publicitate
12 lei cuvântul — 6 lei pentru căutări de serviciu — Gratuit pentru membrii sindicatelor.

CAUT UCENICA pentru croitorie de dame, Ronald, Eminescu 80.

DE VANDZARE 1 palton bărbătesc de prima calitate, puțin uzat, 1 trensch-coat, 1 pardesiu feminin, bleu-marin, închis, 2 cămașe, aproape noi, o perioadă de pantofi feminini nr. 38.5, o masă de birou pentru elevi și o perioadă de bozanei nr. 40. Arad, Str. I. L. Caragiale Nr. 18.

PROFESOARA de pian cu practică predă lecții cu metodă academică, cu preț convenabil. Arad, Strada Rusu Șirianu Nr. 24, ap. 3.

DAU lecții de limba română și franceză pentru începători. Arad, Strada Rusu Șirianu Nr. 24, ap. 3.

CAUT bonă la copii, din bună familie, pentru după masă. Ofertele la ziar.

CAUT locuință cu două camere și baie. Adresa la ziar.

Ce mai caută la fabrica FITA D. Comșa, — care a terorizat anii de zile viață economică a orașului?...

Să dispară fasciștii din conducerea fabricilor

Direcțunea de la Fabrica FITA din Arad a ordonat că se lipescă pe peretii și stâlpiiilor ușile cari interzisă să discute în fabrică chestiunile în legătură cu Sindicatele.

A interzis dezamenește orice fel de adunare a muncitorilor pe teritoriul fabricii, chiar după orele de lucru.

Direcțunea amenință deschis pe
muncitorii cari se organizează
Nu înțelegem

că mai eșuat în conducearea fa-

blei famosul Director STURM /
MIHAI fost conducător și organizator spiritual al hitleriștilor din Județul Arad

care a fugit la Germania, în timpul ocupației maghiare.

Acest domn în calitate de Președinte al Camerei de Comerț și Industrie din Arad a terorizat toată viața economică a orașului și anii de zile a fost cel mai enigmatic slujel al regimului lui Antonescu.

Trebule să mai ambuțiuim și pe Dr. Director Filipas, care a persecutat muncitorimea din fabrică și o persoană și azi, eresă și că și acumă se mai pot schimba cămășile.

Să afle acest Domn că muncitorimea și totul și nu altă nimic.

Să afle că trebuie să dispară întreaga muncitorimea și spiritul lor fascist din conducerea fabricii.

ULTIMA ORA

Diviziile I. și XII. ale Maresalului Tito au părțuns în Belgrad

COMUNICAT SPECIAL DAT PUBLICITĂȚII DE CĂtre CĂPĂTANUL GENERAL AL MARESALULUI TITO, A ANUNȚAT CA DIVIZIILE I SI XII AU PATRUS ÎNTRU ZIDURIILE ORAȘULUI BELGRAD. ÎNTEGRELE SUNT ÎN CURS CU GARNIZOANA GERMANĂ. TRUPELE SOVIETICE AU APLA LA O APROPIERE DE 6 KM. DE CAPITALA JUGOSLAVIEI ȘI SE APREPĂ CU PASI BERPĂI PENTRU A DA SPRIJIN TRUPELOR JUGOSLAVE.

Trupele sovietice au ocupat orașul Bistrița în Ardealul de Nord

Luptă crâncenă întra Debrecen și Kecskemet

Trupele sovietice, care luptă pe granița Rucovinot și Ardealul de Nord, după lupte înverzumate au strânsu linislo de apărare germano-ungară, au părțuns în valea Bistriței și au ocupat orașul Bistrița, la 80 km. spre Nord de Cluj.

Pe frontul dela Teza în prezent sunt

în curs luptă uriașă între orașele Debrecen și Kecskemet. În cadrul acestei lupte depinde și sortea Rădupești și sortea Ungariei.

Trupele ungare fac eforturi dispuse pentru a opri ofensiva sovietică și în acestul loc sunt ajutate de cehova

divizia blindată germană, care au socotit să intre Balcani.

Domeniile sunt luptă grea și în tăriful Carpaților și pădurea, lângă Buda, unde trupele sovietice, după luptă de mai multă zile, au atins punctul de apărare.

ECPĂRȚIUM

AZU O premieră SOVIETICĂ
excepțională
VORBIT IN LIMBA ROMÂNĂ

EPOPEA dela STALINGRAD

Cea mai orășă luptă de apărare cunoscută în istorie
Reprezentanții sovietici dela orele 3-4.30 și 6. Ultimul spectacol se termină
la ora 7.30

Noul trupe brilenice vor să debarcate în porturile grecești

Apelul generalului Wilson către
Orcidă eliberată

In întreaga Grecia populația cu entuziasmul sărbătoresc eliberarea capitalei, Athenă, a fost eliberată de trupele grecești. După informațiile primite din Ankara, în ziua de eri și trupe britanice au intrat în capitala Greciei. In coloniile grecești din Cairo și Ankara deosemenea a fost sărbătorit acest eveniment.

Comandantul forțelor aliate din Mediterană, Sir Maitland Wilson, lansat un apel către populația grecească să dea sprijinul trupelor invazioniste. Generalul Wilson a elogiat eroismul trupelor grecești, care au invins pe italienii în Albania și nu mai în fața superiorității tehnice și au nevoie să cedeze.

Angajăm țesători și croitorese pentru confecțunea militară.

Fabrica Teba